

Na Usu-usu Ana Jems

Gere Mamaani 'Iniai Bukani

'A 'ua? Ai'a ta 'oha narai 'unua tana'o 'anai ha'ata'ini'i hura'ai ha'a-momori adaa'i mareho na'o hadanga'ini'i? Ma'ua, ai'a ta 'oha na'oi 'unua tanaa tanei 'anai ha'ata'iniai awaha odo-odo mana 'amaua ma'ua aidangi ana? Taha na 'irisia Jems na'i usu-usu na hauani, do 'iraau nei narau 'unua haraarirau dora'i sae hinihini, rai ha'ata'inia hura'a suri'i barongadaa'i mana mareho nara haa'i.

Na'i na'o, 'iraau nei nara dauai usu-usunisi rau suri'i ga'u i mwane ringeringe adaa'i Jiu maraugu tano'i ha'i sae hinihini. Na'i madoraa narau ha'i sae hinihini narau mwaridanga baani'i ringeringe 'isi, rau 'adoma'inia do rau matai ha'isuri'i moi 'ado'adodaa'i. 'Iniai aidangisia adaa'u do'ia God 'a ha'atahiraau 'iniai hinihinia adaa'u Kraest, ma ai'a do 'ini'i mareho goro narau haa'i, rau 'adoma'inia do ai'a ta'isada do raigui bonasia do raigui hau'i ro'u i mareho goro.

Na'i usu-usu na haua Jems, 'a 'unua do ni here 'anai ha'ata'inia hura'a do i'oe 'e sae hinihini, naasi 'anai ha'ata'iniai heita'ahi 'onaai ha'atoragia na haua God. Ni huunai sae hinihini 'ai 'u'uria God suri'i 'oha na siri suri'i madoraa bwara. 'A bwa'i here ha'agorohiraau moi nei narau toto'ora, ma'ata 'ai 'a'auhiraau ro'u i pohara. 'Ai 'ome'ome goro 'ini'i taha nai maani'i ma 'ai to'oraa ro'u i madoma ana God. Na'i madoraa na

'iraaui noni hinihini rau to'oraai heita'ahi o'asi 'a ha'ata'inia do 'iraausi ra'i huudi sae hinihini.

'A 'ua? Suri'i mareho na'o haa'i na'i tahi-tahi amua, 'o ha'ata'inia hura'a ha'a-momori do i'oe 'e huunai sae hinihini? Na'i 'oha na'oi 'oha'iniai bukani 'oi wai'ado'ado surisuri'i dora narai 'a'auhi'o neina barongamu 'ai ta'isada beiai hinihinimu.

¹ Wa'ewa'e tana'amou hako ai Jiu namou hinihini namou awa 'adarara 'ari suriai marewana hako. 'Inaua Jems, i noni tatau'aro ana God mia Araha aga Jisas Kraest nau hauai usu-usuni.

Hinihini Mana Madoma

² Arai do'ora mana asigu'i beia Kraest, moi wa'ewa'e na'i 'oha moi siri suri'i mwani heiohong'i mana mwani mareho bwara. ³ 'Inia mou 'iraraa dona mareho nara ohongi'i hinihinimoo'i o'asi, rai 'a'auhi'amou 'anai ura baabau. ⁴ Moi bonasiai ura baabau na'i hinihinimoo'i, neina 'i'amou moi odo-odo mana barongamoo'i rai goro hako na'i maana God. ⁵ 'Onaa tanei 'ini'amou nai kakui ahuna 'iniai here nai haua nai ura baabau 'inia, ma 'ai ha'arahesi mai ha'angonia God, mia God 'ai haua tanaa i madoma. 'Inia 'ia God 'e God hisuhisu ma 'abwa'i ha'aninimaia tanei nai ha'angonia. ⁶ Ma'ata 'iatei nai ha'angoni, 'ai hinihini, ma'ai abui 'adoma'i heiruarua'a. 'Iatei na 'adoma'i heiruarua'a na'i tahingana, 'a 'onaai'i tabaosi nara ro'a hairi-unga'ini'i na'i asi. ⁷ Na nei na o'asi 'ai abui 'adoma'inia do'ai daua ta maho nai ha'angonia Araha God 'inia. ⁸ Suria na 'adoma'ina 'a ai'a hatara'i na'i ta'i maho ma 'adoma'i heiruarua'a 'ini'i mwani maho na haa'i.

⁹ 'Io. Na sae hinihini na awa mwamwaeta'aa na'i marewanani 'a ga'i wa'ewa'e, 'inia 'ia God 'a 'adoma'i ha'a-ororiua. ¹⁰ Mia tei na toto'ora na'i marewanani 'a ga'i goro 'onaa 'ai wa'ewa'e na'i 'oha 'ia God 'ai ha'a-auruhia. 'Inia rei'uaa na toto'ora, mia mo'osi 'ai hako raurau ro'u moi 'onaai tagai raraaua. ¹¹ Na'i 'oha na ara'ai sina mana rarahana 'a raangiai raraaua, na taga 'a nugu ma ahoda, mana 'omegorohana 'agu ai'aa. 'A o'asi ro'u i noni toto'ora, 'iia 'ai matai mae ro'u moi na'i 'oha na tagora mau 'anai siba ha'a.

Heiohong

¹² Ha'amwania di'u a mo'o na ura baabau na'i 'uruhadi mwani heiohong ma'ua suri'i mwani mareho bwara, 'inia 'ai dauai heitahari ni tahi tarau na 'ia God na durua tanaraau nei rau ta'ahia. ¹³ 'Onaa tei na siri na'i heiohong, 'ai abui 'unua doni heiohongisi 'a boi baania God, 'inia 'ia God 'abwa'i ohongiai noni 'anai haa i maho na ta'aa. Ma 'abwa'i tanei ro'u nai matai ohongia God do 'ai hauai maho ta'aa. ¹⁴ Na noni 'a siri na'i heiohong na'i madoraa na 'iia 'a wai'ado'ado suriai 'ado'ado ta'aa mana 'ado'ado ta'aasi 'a ha'a-bweubweu'aa 'anai ahoda na'i ora-ora'a. ¹⁵ Na 'adoma'i ta'aa 'a hauai ora-ora'a, mana ora-ora'a 'a hauai mae.

¹⁶ Arai do'ora mana asigu'i, 'oi abui pwari'i'o haari'o do 'ia God 'a matai ohongi'o 'anai hauai ta'aa. ¹⁷ 'Inia na mwani bane goro hako ra dio mai aro baania God na ha'apwa'araai sina mana hura mana mwani hee'u. 'Iia 'abwa'i orisia mwada'u i barongana, 'onaai ori-orisi ada'i mwani mareho na ha'apwa'ara'i na'i ahoasara. ¹⁸ 'Ia God 'a haua tanagiai tahinga haoru 'inia

hinihinia agaau i Ha'atee ana na ha'a-momori. 'A haua o'asi suriai hei'irisina neina 'igaau gai oro-riu baani'i mwani mareho hako na ha'apwa'ara'i.

Bahurongo Mana Haiaraisuri'i

¹⁹ Arai do'ora mana asigu'i, moi aidangisia domoi mwa'emwa'e 'anai bahurongo, mamoi abui raurau 'anai ha'atee ma'ua taesu'a. ²⁰ Na taesu'a 'a bwa'i 'a'auhiai sae 'anai awa odo-odo 'onaai 'irisia ana God. ²¹ Naasi moi nuga'i beira'i mwani baronga ta'a'i mana here ta'a'i nara raha di'u bei'amou. Moi ha'a-auruhi'amou mamoi suri'i ha'atee ana'ia God na nuga'i suri'i tahingamoo'i nara matai ha'atahi'amou.

²² Moi ha'isuri'i mareho na Ha'atee ana God na ha'ausuri'amou 'ini'i. 'Oi abui pwari'i'o haari'o do 'oi dauai tahi tarau 'onaa 'o taraa babahurongo moi ma'ogu ai'a ha'isuria. ²³ 'Iatei na rongoai Ha'atee ana God ma ai'a ha'isuria, 'a 'onaai nei na wania haariai nununa na'i gilaasi. ²⁴ 'Oha na wana na'iei, 'a 'ome ha'agorohia haariai nununa. Hoita, 'oha nagu hura'a wou, ma kaku'aa'a aho'i 'omehana maagu ai'a haua'a ro'u ta here 'anai ha'a-omegoroa. ²⁵ Ma'ata, moi abui haua o'asi. 'Onaa moi wana hegahegaa mana ha'isuriai Ha'atee ana God, 'ia God 'ai ha'agorohi'amou suri'i mwani mareho hako namoi haa'i. 'Inia 'i'amou mou bahurongo mamou ha'isuriai Ha'atee ana God mamou ai'a matai kaku'aa raurau. 'Onaa 'iraraa amou, i Ha'atee ana God 'a odo-odo hako ma matai ha'adadara'aa'i noni.

²⁶ 'Iatei na 'adoma'inia do 'iia 'e sae ni heisoi ma ai'a 'ome taranai hadahadangana, 'iia 'a hinihini kongari ma pwari'ia haaria. ²⁷ Mana

huunai ha'i sae ni heisoi na odo-odo na'i maana God i Amaga, naasia mo'o na 'omesuria haaria baani'i mwani mareho ta'a'i ni marewana, ma ro'u a mo'o na 'a'auhirai gare a'osi mana nao nara 'irisiai hei'a'auhi.

2

'Adoma'i Ha'ahouraaui Pohara

¹ Arai do'ora mana asigu'i, 'oi abui 'unua do i'oe 'o hinihinia Jisas Kraest, 'i Araha hauasa, 'oha na i'oe 'o 'adoma'i ha'a-ororiuai nata sae baaniai nata nei. ² 'Onaa 'e sae toto'ora na siri suri'i to'oni hori bwara nara 'ome goro mana ringi gol na'i kaka'una nai sirimai na'i ruma-ni-ha'arahesi amoou. Ma na'i moi ro'u i 'ohasi, ma siri ro'u mai sae na pohara na siri suri'i bwana ngangata'a. ³ Naasi me i'oe 'oi o'ani 'inia sae na toto'ora, "Oi boi 'ini ma'oi heinagu 'ini na'i dora heheinagu." Mia mo'o na pohara 'o o'ani 'inia, "Oi ura wou 'isi, 'onaa bwa'i ma'oi heinagu auru wou i anosi." ⁴ 'Onaa 'oi o'asi, i'oe 'o taritari'a, 'inia 'o ha'ata'inia doni nata nei 'a ororiu di'u baaniai nata nei. Beiai 'adoma'i ta'aa na'i tahingamu 'o 'adoma'inia do ra'i noni ra ororiu di'u baani'i tara'i nei.

⁵ Moi baturongo arai do'ora mana asigu'i. 'Ia God 'a sigihiraaui pohara dorai toto'ora suri'i hinihinidaa'i. Mana dora na 'ia God na marungia, rai awa ro'u na'iei, 'inia naasi taha na 'ia God na duruduru 'inia tanaraaui nei narau ta'ahia. ⁶ Mi'amou mou 'adoma'i ororiu 'iniraaui noni toto'ora mamou ha'a-ta'airaaui nei ra pohara. 'A 'ua? Mou 'irararaaui noni toto'ora namou 'adoma'i ha'ahouraaui? Neiraaui nei narau here ha'a-ta'ai'amou marau wai'amou na'i kooti!

7 'A 'ua? 'Iatei na haikou 'inia ma ha'atee ha'ata'ai ai atana Jisas, Araha aga? 'Iraau na toto'ora!

8 Ma'ata, naani ha'atora na ororiu di'u na'i Usu-usu Maea, "Oi ta'ahiraau mwani noni hako 'onaai ta'ahi'o amua haari'o."* 'Onaa mou suriai ha'atorasi, 'i'amou mou hauai mareho na odo-odo. 9 Ma 'onaa mou 'adoma'i ha'a-ororiu'i tara'i noni baaniraaui tara'i nei, 'i'amou mou bwane ora-ora'a'a mamou horosiai ha'atora ana God. 10 Mou 'iraraa, na nei na araisuri'i mwani ha'atora hako maagu horosiai ta'i, 'a ta'isada moi beia mo'o na horosi'i hako. 11 'Inia God na o'ani, "Abui taritari'a baaniai mwane amua ma'ua urao amua,"† ma o'ani ro'u, "Oi abui heingahu."‡ 'Onaa 'o ngahu ha'amaesiai noni, i'oe 'o horosiai ha'atora, rei'uaa na'o ai'a taritari'a baaniai urao amua.

12 Naasi na ha'atee mana mwani mareho hako mou haa'i ra ga'i odo-odo, 'inia 'ia God 'ai hiiri'amou na'i bahainai ha'atora na 'unua dogai ta'ahiai nata nei 'onaai ta'ahigia agaau haarigia. Naasi ha'atora na matai ha'adadara'aai noni.

13 Ma na'i 'oha na 'ia God nai hiiriraaui noni, 'ia 'abwa'i goro 'ini'o 'onaa i'oe 'o ai'a goro 'iniraaui nei narau awa ha-ha'aroha'a. Mei 'onaa 'oi goro 'inia nata nei, ai'a ta'isada do'oi maaaa'usiai ha'a-mama'ai ana God.

Hinihini Mana Awaha

14 Arai do'ora mana asigu'i, 'a ai'a goro do'o 'unua do i'oe 'e noni hinihini ma 'ogu ai'a ha'ata'iniai hinihinimu 'anai hau'i mareho goro.

---

* **2:8** 2:8 Levitikas 19:18 † **2:11** 2:11 Eksodas 20:14; Diutronomi 5:18 ‡ **2:11** 2:11 Eksodas 20:13; Diutronomi. 5:17

Na hinihini o'asi 'abwa'i haua tana'o 'i tahi tarau! ¹⁵ 'Onaa 'e noni hinihini na 'irisiai hei'a'auhi 'iniai bwana mana mahoingau, ¹⁶ ma'ogu o'ani moi 'inia, “Io, 'oigu hano moe'ata, 'ia God 'ai ha'agorohi'o. 'Oi ha'abwarasi'o baaniai aruwai ma'oi ngaungau goro.” 'A 'ua? Mou 'adoma'inia doni ha'atee pwaranga o'asi 'ai 'a'auhia 'onaa namou bwa'i haua tanaai taha na 'irisia? 'A bwa'i! ¹⁷ Ni hinihini na'o haua beia Kraest 'a o'asi ro'u. 'Onaa 'o hinihinia, ma'ogu ai'a ha'ata'iniai hinihinimu 'anai hau'i mareho goro, na hinihinisi 'e mareho haaria moi ma bwa'i ha'atahi'o.

¹⁸ 'Iatei na ai'a 'adoma'i aratara mai o'ani, “Ra ragoi tara 'anai dauai tahi tarau. Tara'i nei ra to'oraa moi hinihini, ma tara'i nei ra to'oraa moi here goro adaa'i.” Minau 'unua tana'amou, 'onaa 'o to'oraa moi hinihini ma'ogu ai'a haa'i here nara goro, 'e taha nai ha'ata'iniai ha'a-momori anai hinihinimu? Minau wai ha'ata'iniai ha'a-momori anai hinihinigu 'ini'i here goro nau haa'i.

¹⁹ Mou hinihinia do 'e ta'i God moi na awa. Hinihinisi 'a goro, ma'ata 'oi aidangisia doni adaro ra hinihini o'asi ro'u, marau mamaa'usiai hihiri ana God ha'i 'idi'idi. ²⁰ Oru bweu! 'A 'ua? Mou rabasia dowai ha'ata'inia goro tana'amou doni sae na hinihini moi ma ai'a haa'i mwani mareho goro, na hinihini naasi 'e mareho haaria moi? ²¹ Ni 'uaana na 'ia God 'a 'unua 'inia doni wauwa agaaua Ebrahim 'e noni odo-odo? 'Ia God 'a 'unua o'asi suriai here na haua Ebrahim, na'i 'oha do 'ai ho'asi tanaa God 'iniai garena 'ia Aisak. ²² Naasi mou 'omesiai 'ari goni anai hinihinina mana here ana Ebrahim. Ni here na haua 'a ha'ata'inia doni hinihinina 'a ha'a-

momori. ²³ Mana taha na Usu-usu Maea na 'unua 'agu ha'a-momori, 'oha na o'ani, “Ia Ebrahim 'a hinihinia God mia God 'a 'unua do 'ia Ebrahim 'a odo-odo'a na'i maana,” mara 'unua do'ia Ebrahim 'e sae goro ana God. ²⁴ Naasi mou 'omesia doni noni 'a odo-odo na'i maana God 'ini'i here goro na haa'i, ma ai'a 'inia moi hinihinina.

²⁵ 'E ta'i heiha'auu ro'u naasi 'inia Rehab. 'Iia 'e urao rebirebi, mia God 'a 'unua do'a odo-odo na'i maana 'iniai waterarua ana i rua saeni Israel 'anai bainihu na'i ruma ana, ma 'iniai 'a'auhirarua ana 'anai hano girugiru baani'i maerongadaru'i suriai tara he'ete'i.

²⁶ Naasi na nei na hinihini moi ma ai'a hau'i mareho goro, na hinihinina 'a mae ma 'onaai noni na ai'a to'o aunga.

3

Ngooga

¹ Arai do'ora mana asigu'i, 'a ai'a goro do 'ai rago i nei 'ini'amou moi ha'i ha'ausuri na'i heisoi. 'Inia mou 'iraraa doni hihiri na 'ia God 'ai haua tana'ameu i ha'ausuri 'ini'i ora-ora'a amee'i 'ai raha di'u baaniai hihiri nai haua tanaraaui nei narau ai'a ha'ausuri. ² 'Igaau hako gau matai ha'atari'a'i mareho 'ado dangi. Me 'onaa 'iatei na matai 'ome taranai hadahadangana, 'iia 'e noni odo-odo, me 'iia 'a matai 'omesuria haaria ro'u baani'i mwani mareho ta'a'i na'i marewana.

³ 'E gere dorai 'aeen moi 'anai ho'osia na'i ngoonai hoosi, 'anai rihota'inia 'ari na'i dora na'o 'irisia do'ai 'ari ei. ⁴ 'E kae ro'a nai wetewete maigui ono i kae haka ha'aro'asi, ma'ata 'ia mo'o na ta'e muri 'a rihota'inia 'anai waia 'ari dora na 'irisia 'inia moi gere dorai baba. ⁵ 'A o'asi

ro'u i ngoogaa'i. 'E gere dora moi na'i abega, maagu wetewete di'u. Mamoisui 'adoma'iniai gere mwagarahai 'eu kekerei ta'aa moi. 'Oha ra ha'ahodaria na'i hasimou ma noro, 'a matai haa i kae 'eu. ⁶ Ma o'asi ro'u, na ngoogaa'i 'a 'onaai 'eu na 'ia Saetan na suungia. Na ngoogaa'i 'a honu 'iniai ta'aa ma matai oge'i mwani dora suri'i abega 'anai hauai ta'aa. Ha'amomori, 'a matai ha'ata'aia hakoi tahingaga.

⁷ Ngarutani mwamwaa wawauru, mwani manu, mana mwani ii'a, mana mwani maho 'onaai mwaa nara kakaro 'ini'i ahudi, gau matai ha'amanata'i. ⁸ Ma'ata 'a bwa'i noni 'ai ha'amanataa mwada'u i ngoo. 'Ado 'oha 'a ha'aagau 'anai ha'ahura'ahiai mareho na ta'aa 'anai ha'ata'aiai noni 'onaai mwaa mamaesia. ⁹ Na ngoo, tara'i 'oha gau ha'aasaa Araha God i Amaga 'inia, ma tara'i 'oha gau haua ro'u 'anai ha'atee murisiai noni na 'ia God na ha'apwa'araa do'ai 'onaia.

¹⁰ Arai do'ora mana asigu'i, na ha'atee nara goro mana ha'atee ta'a'i ra ga'i bwa'i hura'a goni na'i ta'i ngoo! ¹¹ Na wai mana asi raru bwa'i matai hura'a na'i ta'i hurahura. ¹² Mana kokoke i asi ra bwa'i matai taruhiai wai baania. Na hasi'ei nara 'unua 'iniai fig 'a bwa'i matai hungu 'ini huai 'oliv mana hasi'ei grep 'abwa'i matai hungu 'ini huai fig.

Huunai Madoma

¹³ 'Iatei 'ini'amou na'o 'adoma'inia do'o madoma ma'o aidangisiai taha na odo-odo 'anai haua, ma'oi ha'ata'ini'i hura'a i mareho goro na'o haa'i mamei 'ome 'iraraai madoma na'o haa. 'Onaa 'o ai'a ha'aba'o 'ini'i mareho goro na'o

haa'i, naasi i'oe 'o madoma ha'a-momori. ¹⁴ Ma 'onaa na tahingamoo'i ra honu 'iniaai hai'ubwani, ma 'onaa mou 'adoma'ini'amou moi haarimoo, ma ai'a ta'isada domoi ha'ata'e'amou domou madoma, 'inia mou pwapwaari'i. ¹⁵ 'Onaa na 'adoma'imu 'a o'asi, na madoma amua 'a ai'a boi baania God, ma'ata 'e madoma ni marewana na boi baanira i adaro, ai'a baanai Hi'ona Maea. ¹⁶ 'Inia 'onaa na tahinganai sae 'a honu 'iniaai hai'ubwani mana saesi 'a 'adoma'inia moi haaria, na mwani mareho ra bwa'i hano goro, mana mwani mareho ta'a'i rai awa. ¹⁷ Mana nei na honu 'iniaai madoma ana God, na tahingana 'a odo-odo goro. 'A raba awa goni goro beiraau mwani noni, 'a awa 'abenga'i ma mwa'emwa'e 'anai bahurongoai nata nei. 'Iia 'a 'a'auhiraau nei nara 'irisiaai hei'a'auhi ma hau'i mwani here goro. 'A ai'a aba 'anai 'a'auhi'i moi tara'i noni, ma ha'a-momori tarau na'i awangana. ¹⁸ Na nei na 'a'auhiraau noni 'anai awa goni goro, 'ai 'a'auhiraau 'anai suriaai awaha na odo-odo.

4

Abu Ta'ahi'i Mareho Ni Marewana

¹ 'A 'ua? 'E taha nara ha'ataarau 'ini'i heita'ia nara to'oto'o tarau na'i ahoaamou? Ni mareho 'isi ra to'o, suria na mwani hei'irisi ta'a'i nara awa suri'i tahingamoo'i ra ura bwarasi'i hei'irisi goro amoo'i. ² Mou naga 'ini'i mareho anai sae he'ete'i maagu bwarai domoi to'ora'i. 'Agu haa mamou heingahu'a. Mana'i 'oha namou 'irisi'i mareho mamougu ai'a to'ora'i, mou heita'ia. Ni 'uaana namou ai'a to'ora'i 'ini'i mareho namou 'irisi'i? Mou ai'a to'ora'i suria mou ai'a ha'angonia God

'ini'i! ³ Ma rei'uaa namoi ha'angonia God, mia God 'abwa'i wate'i tana'amou, 'inia na huudi 'adoma'imoo'i 'ada'i mareho namou ha'angoni'i ra taritari'a. Mou ha'angoni'i moi taha namoi goro 'ini'i moi haarimoou.

⁴ T'amou mou 'onaai urao na taritari'a baaniai mwane ana, suria mou murisia God 'anai ta'ahiai maho he'ete'i. 'A 'ua? T'amou ai'a 'iraraa dona nei na ta'ahi'i mareho ta'a'i na'i marewanani, 'a ha'imaie beia God? Mawai 'unu aho'isia ro'u tana'amou, 'onaa mou raba hagu goro bei'i mwani maho ta'a'i na'i marewana, ma 'i'amou ra'i maerongana God. ⁵ 'A 'ua? Mou 'adoma'inia dona Usu-usu Maea 'a to'o hadahada moi 'oha na o'ani, "Ia God 'a huunai 'irisia dogai ta'ahia moi haaria, 'inia 'iia na ha'apwa'aragia."* ⁶ Ma rei'uaa na bwarai hua o'asi, 'iia 'a goro 'inigia ma 'a'auhigia. Na tarana naasi na Usu-usu Maea 'a 'unua ro'u o'ani, "Ia God 'a ura bwarasiraau nei narau ha'ata'eraau haariraau, ma goro 'iniraau nei rau ha'a-auruhiraau."

⁷ Naasi moi wate'amou haari'amou tanaa God. Mamoi ura wetewete bwarasia Saetan mai hora baani'amou. ⁸ Moi boi gaarangia God mia God 'ai gaarangi'amou. T'amoui noni ora-ora'a, moi nugasi'i baronga ta'a'i amoo'i. Mi'amoui nei namou 'adoma'i heiruarua'a, moi ha'a-wariwari'amou baaniai ta'aa na awa suri'i 'adoma'imoo'i! ⁹ Ai'a ta'isada domoi da'a ma ai'a ta'isada domoi wa'ewa'e. Ma'ata, mou ga'i angi mamou ga'i ahutotou 'ini'i mareho tari-tari'a namou haa'i. ¹⁰ Mana'i 'oha moi ha'a-

---

* **4:5** 4:5 Tara'i Baebol ra o'ani, "Na Hi'ona Maea na'ia God 'a nugaa beigia 'a 'irisia do 'igaau 'iaana moi haaria."

auruhi'amou haarimou na'i maana Araha God, 'iia 'aigui ha'a-ororiu'amou.

Abu Hiiriai Nata Sae Hinihini

¹¹ Arai do'ora mana asigu'i, mou abui hihiri ma'ua ha'atee ha'ata'ai ai nata nei. 'Onaa namou hihiri ma'ua mou ha'atee ha'ata'ai ai nata noni hinihini, 'i'amou mou hiiria mamou ha'atee ha'ata'ai ai ha'atora ana God tanagia 'anai ta'ahiai nata nei. 'Onaa moi 'unua doni ha'atorasi 'a ai'a goro, 'a ha'ata'inia domou ai'a araisuria'a. ¹² 'Ia moi 'etea God na matai haa'i ha'atora tanagia ma ta'isada 'anai hiirigia. 'Iia 'etea na 'iraraa, 'ai ha'atahigia ma'ua 'ai ha'amaesigia? Naasi ai'a tana'amou 'anai hiiria ma'ua ha'atee ha'ata'ai ai nata nei.

Ha'abasu 'Ini 'Unuai Taha Nai To'o Ho'oa

¹³ Moisu bahurongo, 'i'amoui nei namou o'ani, "Na'i de'eni, ma'ua na'i ho'oa, gai hano magari 'ari awa na'i taon suria ta ta'i harisi 'anai siba here nagai toto'ora 'inia." ¹⁴ 'I'amou mou bwa'i 'iraraai taha nai to'o ho'oa! 'Inia ni awangagaau na'i marewana 'a 'onaaia moi waha na ha'ata'i moi gere madoraa ma ai'aa aho'i. ¹⁵ Ni mareho namoi 'unua 'ai o'ani, "Onaa 'ia Araha God 'a 'irisia, naasi gai tahi mau magari hauai taha nagau 'adoma'ini'i." ¹⁶ Mi'amou mou ha'apa'o mamou ha'ata'e'amou, 'inia mou 'adoma'inia domou bwani 'iraraai taha nai to'o ho'oa. Mou taritari'a 'iniai heresi.

¹⁷ Hoita, moi aidangisia. 'Iatei na 'iraraai taha na odo-odo 'anai haua maagu ai'a haua, 'iia 'a bwane ora-ora'a.

5

Ha'abasu Tanaraaui Sae Toto'ora

¹ Moisu baturongo, 'i'amoui sae toto'ora. Mou ga'i angi uru-uru 'inia ahutotou 'ini'i mwani mareho ta'a'i namoi siri suri'i. ²⁻³ Na'i marewanani mou boribori'i toto'ora amoo'i. Ma'ata moi 'iraraa doni marewanani 'a bwa'i orema mai hako. Na toto'ora amoo'i ra ta'a'i, mana 'adi ra ngaa'i hako i bwana goro amoo'i. Na silva mana gol amoo'i ra he'a'a, mana he'a 'isi 'a ha'ata'inia hura'a tanaa God i kikipau amoo'u. Mana kikipau namou haa 'ai ha'a-ta'ai'amou 'onaai 'eu na suu gata'ini'i ha'aro'a. ⁴ Moi baturongo, mamoi rongoraau sae mou ha'atauro'i suri'i mou amoo'i namou ha'a-bweubweu'araau suri'i horihoridaa'i. 'Iraau rau ha'angonia wetewete Araha God huunai mena 'anai hiiri'amou, mia Araha God 'a rongoraau. ⁵ Na tahitahi amoo'u na'i marewanani 'a mwada'u di'u 'inia moi toto'ora amoo'u, mamou haa'i mwani mareho namou arunga goro 'ini'i. Mou 'onaai boo ra hangani ha'abwi'aa 'anai ngahua, 'inia mou 'adoma'inia ro'u do 'a bwa'i maho ta'aa nai to'i'amou ta 'oha. ⁶ 'I'amou mou hiiriraau sae goro na bwara tanaraau ura bwarasi'amou, mamou ha'amaesiraau.

'Abenga'i Mamasi Moi

⁷ Naasi arai do'ora mana asigu'i, tari 'oha nai boi aho'i Araha, moi mamasi beiai ahumaratanoa 'oha nara here ha'a-ta'ai'amou. Moi ahumaratanoa 'onaai nei na 'abenga'i totoriai mou ana dorai hungu goro i mareho na 'odora'ini'i. 'Iia 'a 'abenga'i totoriai rangi 'anai rangi ha'atahiai mou ana mai hua'a goro.

⁸ 'T'amou ro'u mou ga'i ahumaratanoa mamoi abui maemae'a, 'inia 'ia Araha 'a gaarangi mai boi'a.

⁹ Arai do'ora mana asigu'i, abui 'unu'unuai nata nei. 'Ia God 'a gasi hiiri'amou, 'inia 'iia 'a ha'aagau'a 'anai hiiriraau noni hako.

¹⁰ Moi 'adoma'ini'i mamoi ha'isuri'i barongadaa'i rarabea na'i 'oha bwani narau taroha'ini'ai ha'atee ana God. Rau ahumaratanoa suri'i mwani rongomaata'i narau siri suri'i. ¹¹ Magau 'iraraa, gau 'adoma'i ha'a-ororiuraau nei narau ura wetewete tari ha'ahakodi rongomaata'i o'asi. 'T'amou mou bwane 'iraraai noni ra 'unua 'inia Job. Na'i tahitahi ana, 'a siri suri'i mwani madoraa bwara mana rongomaata'i, ma'ata 'a ura wetewete na'i hinihinina. Ma 'onaai 'iraraa amou, 'ia Araha God 'a ha'agorohia na'i ha'ahakonai rongomaata'i na haa. 'Inia 'ia God 'e God na honu 'ini'ai heita'ahi mana hei'a'auhi.

¹² Ta'i maho na ororiu ro'u arai do'ora mana asigu'i, mou abui tohe 'ini'ai aro mana ano, ma'ua namoiwou ta maho. 'Oha na ta'isadai 'unuai "Io," 'oi haa 'io odo-odo, mana'i 'oha na ta'isadai 'unuai "Ai'a," 'oi 'unua odo-odo moi "Ai'a," 'inia God 'a gasi hiiri'amou.

Ha'arahesi Beiai Hinihini

¹³ 'Onaa tanei 'ini'amou na rongomaata'i, ma 'ai ha'arahesi. Ma 'onaa tei na awa wa'ewa'e, 'iia 'ai gana ha'aasaa God. ¹⁴ Ma 'onaa tei nai daoha 'ini'amou, mamoi soiraau bwauodo anai heiso'i marai ha'arahesi 'ana, marai ro-tohia 'ini'ai rumu na'i atana Araha. ¹⁵ 'Onaa mou hinihini na'i madoraa namou ha'arahesi 'anai nei na daoha, 'ia Araha 'ai ha'atahia

baaniai daoha na sadoia. Ma 'onaa 'e daohani 'ino, 'ia Araha 'ai 'adoma'i nugasiai 'inona. ¹⁶ Naasi, 'onaa ra'i ora-ora'a namou to'ora'i mamoi ha'arangasi'i tana'amou hairiu, mamoi ha'arahesi 'a'auhi'amou hairiu ro'u. Moi haua o'asi, mia God 'ai ha'agorohi'amou baani'i daoha. Na ha'arahesi adaa'i noni odo-odo, ra to'oraai mena na wetewete 'anai 'a'auhiraau'i noni.

¹⁷ 'Ia Elaija 'e noni 'onaaigia moi, mana'i 'oha na ha'arahesi wetewete tanaa God do 'a bwa'i rangi nai to'o, 'e oru harisi mana ono hura na ai'a rangi nai to'o na'i dorasi. ¹⁸ Na'i muri 'agu ha'angonia God do'ai rangi. Ma na'i 'ohasi 'agu rangi ha'atahi'i mwane mareho na'i ano.

¹⁹ Arai do'ora mana asigu'i, 'onaa tanei 'ini'amou nai teha baaniai huunai ha'ausuringa'i, 'a goro domou ga'i 'a'auhia 'anai aho'i mai. ²⁰ Moi 'iraraa do na'i 'oha namou waia aho'i mai nei na teha na'i hinihinina, 'ia God 'ai ha'atahia baaniai mae tarau ma'ai 'adoma'i nugasi'i mwani ora-ora'a ana'i.

Taroha Goro mana Usuusua Maea
The New Testament in the Arosi language of the
Solomon Islands
Niu Testament long langguis Arosi

copyright © 2005 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Arosi

Translation by: SITAG

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2017-11-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 30 Nov 2021

444a3934-0a25-5ce9-b53e-5049851eb3b5